

Милан Ракић

Симонида

Лепота византијске принцезе и српске краљице Симониде инспирисала је двојицу српских песника да јој посвете своја дела. Милан Ракић је написао песму *Симонида*, а Милутин Бојић драму у стиху *Краљева јесен*. У манастиру Грачаница налази се Симонидина фреска, коју многи сматрају ремек-делом српског средњовековног сликарства.

Фреску је неко из зле намере оштетио, па на њој Симонида нема очи. Дирнут тим призором, Милан Ракић обраћа се отменој краљици узбуђено и с уважавањем.

Ископаше ти очи, лепа слико!
Вечери једне, на каменој плочи,
Знајући да га тад не види нико,
Арбанас ти је ножем избо очи!

Али дирнути руком није смео
Ни отмено ти лице, нити уста,
Ни златну круну, ни краљевски вео
Под којим лежи коса твоја густа.

И сад у цркви, на каменом стубу,
У искићену мозаик-оделу
Док мирно сносиш судбу твоју грубу,
Гледам те тужну, свечану, и белу;

И као звезде угашене, које
Човеку ипак шаљу светлост своју,
И човек види сјај, облик, и боју
Далеких звезда што већ не постоје,

Тако на мене са мрачнога зида,
На почађалој и старинској плочи,
Сијају сада, тужна Симонида,
Твоје већ давно ископане очи...

Арбанас – у српском језику стари назив за Албанца

ЛИТЕРАРНИ КУТАК

- ◆ Саслушај песму *Симонида* у интерпретацији драмског уметника. Затим је прочитај гласно, па тихо, да те испуни њена емоција.
- ◆ Анализирај строфу по строфу. Већ у првом стиху прве строфе слика је оживљена. Шта је песника узбудило у сусрету са чувеном фреском? Како реагује на туђе недело? Зашто своје негодовање изражава песмом?
- ◆ Да ли је скрнављењем фреске умањена:
 - а) лепота уметничког дела;
 - б) значај историјске личности или
 - в) и једно и друго?
 Понуђене исказе протумачи.
- ◆ Ко је привидно нарушио сјај лепе слике на каменој плочи? Шта незнанац није уништио? Пред чим је застао?
- ◆ Опиши фреску својим речима или је дочарај стиховима песме.
- ◆ Мотив ископаних очију присутан је у целој песми, али је посебно наглашен у првој и петој строфи. Којим глаголским облицима? У ком лицу су ти глаголски облици?
- ◆ Шта лирски субјект наглашава понављањем мотива? Могу ли давно ископане очи са мрачног зида вечно да сијају? Коју функцију има мотив светлости у последњој строфи? Шта тиме лирски субјект поручује читаоцу?
- ◆ Какав се ефекат постиже изменом реда речи (инверзијом) у синтагмама: *вечери једне, коса твоја тусија, судбу твоју трубу, звезде уташене?*
- ◆ Прочи композицију песме. Из колико се строфа састоји ова песма? Колико стихова има свака строфа? Како се такви стихови називају? Коју улогу имају глаголи, а коју везници *ни, ниши, али?*
- ◆ Стихови ове песме се римују? Која је то врста риме?
- ◆ Пронађи примере за – епитете, поређење, контраст. Шта се постиже тим стилским фигурама?

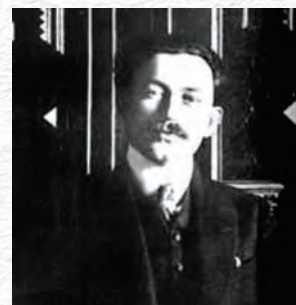

КУТАК ЗА РАДОЗНАЛЕ

Симонида Немањић (1294–1345) – ћерка византијског цара Андроника II Палеолога и пета супруга српског краља Стефана II Милутина. Андроник је понудио руку своје кћери Милутину још док је била дете (имала је само шест година) као знак пријатељства и добрих будућих односа између двеју држава.

Симонида је на српском двору развијала и неговала византијску културу, трудећи се да Србију приближи византијској цивилизацији. После мужевљеве смрти, 1321. године, она се вратила у Цариград и замонашила.

Грачаница – манастир на Косову и Метохији, у близини Приштине, задужбина краља Милутина, из XIV века. Грачанички храм са добро очуваним зидним сликарством припада најлепшим и најоригиналнијим остварењима не само српске средњовековне културе. Кресе га на стотине фресака са ликовима светитеља и успеле ликовне композиције. Значајно место заузимају и портрети лозе Немањића, посебно краља Милутина и краљице Симониде.

Милан Ракић (1876–1938) песник, критичар. Рођен у Београду. Као конзул и дипломата службовао у Приштини, Скопљу, Солуну, Копенхагену, Софији и Риму. Написао шездесет четири песме које је објавио у збиркама „Песме“ и „Нове песме“.